

KINDERBOEKEN OVER DE DOOD

Tips

As dolupti que poresed eturiberum re ducid elleces deribus daeperundis non cumendi pic

Dag, oma Plus

De oma van Nijntje is doodgegaan. Iedereen verdrietig, dikke tranen. Stap voor stap, neemt het verhaal ons mee (er kwam toen een kist voor oma / waarin oma lekker lag), naar de begrafenis, de steen en het tuintje dat Nijn op oma's natuurgraf in het bos aanlegt. Perfect om kleine kinderen een beetje te kunnen uitleggen wat 'dood' is ('t was net of zij lag te slapen) en wat er allemaal gebeurt bij zo'n afscheid voor altijd.

■ **Dick Bruna (3+), Mercis €7,95.**

Kikker en het vogeltje

Aan de rand van het bos vindt Kikker een vogeltje op grond. Hij haalt Varken erbij: 'Kapot. Hij doet het niet meer.' Varken vermoedt dat het vogeltje slaapt, Eend denkt dat het ziek is, maar Haas weet: 'Die is dood.' Dood, wat is dat? Ze gaan het vogeltje plechtig begraven en plengen een traantje. Daarna gaan ze tikkertje spelen, want je kunt nu eenmaal niet voor eeuwig verdriet hebben.

■ **Max Veldhuis (3+), Leopold €16,99.**

Siens hemel

Met een beetje geluk is het overlijden van een huisdier voor kinderen de eerste aanraking met de dood. Hond Siën heeft een mooi leven gehad, maar ze is op. In verzen tegen een zwartehondenachtergrond lezen we hoe die dag de hemel ook zwart was. Hoe het regent als de verteller en klein broertje Siën gaan begraven. Hoe klein broertje een bal in de kuil gooit, 'voor als ze daar wil spelen'. Snik.

■ **Bibi Dumon Tak en Annemarie van Haeringen (A.L.), Querido €16,99. Zilveren Griffel 2017**

Bibi Dumon Tak & Annemarie van Haeringen

Het einde van iemand

'Iedereen heeft een begin. En iedereen heeft een eind.' Hoe je dat beleeft, wordt mooi omschreven: 'Slaapt iemand dan misschien? Nee, Dood zijn is anders.' [...] Een slaper wordt altijd weer wakker. 'Iemand staat nooit meer op.' We lezen hoe het verder gaat: 'Iedereen die van iemand hield, komt bij elkaar.' Er komt een kist. Soms gaat die de grond in, soms de oven.

Belangrijke les: begraven of cremëren doet geen pijn. Het fraai geïllustreerde verhaal over iemand die dood is, gaat eigenlijk over iedereen.

■ **Floor Bal en Grootzus (6+), Gottmer €15,99.**

Lekker in je eentje huilen mag ook

De dood hoort bij het leven. Dat die in allerlei verhalen opduikt, is dus niet zo gek. Hoe vaker je erover leest, hoe (dood)gewoner hij wordt, schrijft Annet de Groot. Zo leer je als

Mij hebbie zo; ik schiet al vol bij Ketelbinkie. Als kleuter had ik groot verdriet om Annie M.G. Schmidts spin Sebastiaan (het is niet goed met hem gegaan...) en bij Schmidts gedicht over de gespikkelde kip die werd gepest en dood neerviel zette ik het op zo'n brullen dat mijn vader nooit toekwam aan het einde (de kip ging toch niet dood). Zelig? Zeker. Maar! Bijkomend voordeel was dat ik gedoseerd kennisnam van onze sterfelijkheid. Zo wen je er een beetje aan. Jaren later heb ik als recensent tientallen kinder-, jeugd- en youngadultboeken gelezen

waarin de dood voorbijkomt. En als het goed gedaan is, krijg ik nog altijd een brok in mijn keel.

Bijgaand mijn acht kinderboeken-tips (tot 10 jaar) over doodgaan: om voor te lezen, samen te lezen – of zelfstandig te laten lezen, want lekker in je eentje huilen mag ook. Maar de belangrijkste tip is toch wel: lees die boeken niet alleen wanneer er net iemand is overleden. Hoe klein je ook bent, je kunt maar beter voorbereid wezen! En 'zomaar' huilen is ook wel eens lekker.

Annet de Groot bespreekt kinderboeken voor deze krant.

TEKST **ANNET DE GROOT**
ILLUSTRATIE **XXXX**

Droomopa

Een mooi klein boekje over Thomas die bij zijn grootouders logeert als opa onverwacht sterft. „Zomaar”, zegt oma. Opa, die altijd van die wonderbaarlijke dromen had. In woord en beeld kijken we mee met Thomas: om en om zijn de pagina's of in een hoofdkleur getekend – opa's dromen – of in rouwende grijs tinten, met alleen het rood van Thomas' petje of opa's sjaal. Auteur en illustrator laten samen perfect zien hoe het toegaat in het hoofd van een jongetje van bijna 10.

■ **Dolf Verroen en Charlotte Dematons (8+), Leopold €13,99. Zilveren Griffel 2018**

Achtste-groepers huilen niet

Het verhaal over stoere Akkie die ziek wordt, stamt al uit 1999 en is inmiddels verfilmd en vernetflixt. Oud-docent Vriens maakte ooit zelf mee dat een leerlinge overleed aan iets waarvan de meeste kinderen wél beter worden. Hij schreef een mooi portret van een klas – bomvol grappige situaties en het nodige gekibbel – die 'gewoon' door moet met de cito, het schoolkamp en de eindmusical, terwijl niemand weet of Akkie daaraan mee gaat doen. (Ja, en nee...)

■ **Jacques Vriens (10+), Van Holkema & Warendorff €15,99**

Alles wat was

De ondertitel van dit boek luidt: 'Hoe ga je om met afscheid? Dat kan licht zijn of zwaar. Afscheid van de lagere school, afscheid van de buurjongen omdat jij zo nodig moet verhuizen, afscheid van de hond die al 13 was. Filosofe Stine Jensen bespreekt allerlei varianten van dood – inclusief zelfdoding – en rouw. Met verhalen van over de hele wereld (overal 'doen' ze het ietsje anders), kinderbrieven met ervaringen en tips voor de achterblijver: 'Maak een altaar'. En is er iets daarna?

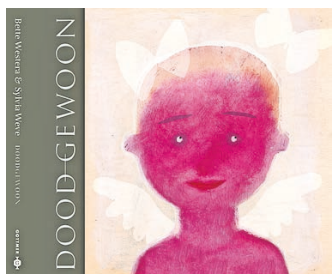
■ **Stine Jensen en Marijke Klomp maker (10+), Kluitman €19,99. Zilveren Penseel 2020**

Doodgewoon

In grappige, kordate, ontroerende, schrijnende of laconieke gedichten over doodgaan, dood zijn en rouwen bestrijkt dit boek het hele spectrum van verdriet – of niet. Van nadenken over het eigen heengaan tot het einde van een huistiran (Jan, de man van tante An) die nu in een vaasje staat te verstoffen. En als poes Minoes doodgaat nemen ze echt geen nieuwe hoor! (Nee, geen trouwe rouw. Ze willen een puppy...). Tranentrekker: een overleden klasgenootje. 'Nu zit ik naast de leegste lege stoel die er bestaat.'

■ **Bette Westera en Sylvia Weve (10+), Gottmer €26,99. Gouden Griffel 2015**

orem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Phasellus maximus pretium nibh, vitae facilisis augue ornare nec. Nulla nibh sapien, accumsan a sem scelerisque, volutpat mattis ligula. Nam cursus tellus eget orci viverra, a vehicula mauris auctor. Vivamus sed porta nisl. Vestibulum sodales luctus diam in condimentum. Integer sapien nulla, ullamcorper eu massa eget, scelerisque blandit dolor. Suspendisse id molestie velit, non mollis quam. Sed pulvinar odio ut lorem efficitur, quis posuere nulla mollis. Curabitur commodo interdum urna nec vestibulum. Praesent eu augue nec ipsum ultricies hendrerit sed a erat. Phasellus faucibus cursus nulla in pulvinar. Sed vel diam finibus, egestas urna aliquam, consectetur dolor. Suspendisse potenti. Nunc blandit nulla consequat libero volutpat pretium.

Donec interdum tellus sed ullamcorper iaculis. Integer congue malesuada nisl, quis malesuada orci aliquam id. Etiam venenatis varius enim quis fermentum. Vestibulum ante ipsum primis in faucibus orci luctus et ultrices posuere cubilia curae; Sed vulputate, tortor ut sodales fringilla, eros sem ultrices massa, id porta libero massa ac libero. Sed et massa molestie nulla dictum auctor. Ut vel ipsum aliquet, sodales orci nec, dictum purus. Sed euismod volutpat sollicitudin. Nullam blandit non magna vitae dictum. Nullam malesuada vitae est quis consectetur. Duis ullamcorper faucibus enim eu commodo. Morbi lobortis, arcu sed ornare vulputate, massa nisi volutpat diam, a aliquet diam ex sit amet odio. Aenean fringilla risus a pulvinar mollis. Proin ullamcorper sapien sit amet enim tristique finibus. Nunc imperdiet consequat dui, non efficitur tortor ultricies ut. Fusce luctus sit amet augue a rutrum.

Quisque ac placerat sem. Cras et pellentesque odio. Donec convallis viverra leo, et placerat risus scelerisque et. Morbi maximus tellus vitae scelerisque vulputate. Fusce molestie eget est eu suscipit. In nec eros sed leo accumsan ultricies. Maecenas quis mauris ac nisi imperdiet auctor vel nec lectus. Suspendisse potenti. Donec erat turpis, dictum id lectus vitae, euismod malesuada diam. Ut dui quam, feugiat in quam eget, vulputate vestibulum massa.

Donec eget tincidunt erat. Sed eget consectetur dui, eget faucibus leo. Maecenas nec tristique augue. Curabitur nec mollis libero, at semper ante. Pellentesque habitant morbi tristique senectus et netus et malesuada fames ac turpis egestas. Duis scelerisque ex non consectetur aliquet. Sed fermentum rhoncus risus, a dictum odio ultrices ut. Sed cursus odio elit, vitae auctor diam pulvinar eu. Phasellus at sem in lacus bibendum faucibus vitae sit amet metus. Suspendisse ultricies magna et tellus varius auctor. Maecenas nec vulputate sem. Praesent porttitor, nibh eu porttitor tristique, tellus risus iaculis leo, ut gravida nisi eros ac elit. Cura-

▲ **Bijschrift.**
XXXXX. FOTO XXXX

▲ **Bijschrift.**
XXXXX. FOTO XXXX

▲ **Bijschrift.**
XXXXX. FOTO XXXX

De club van 27

Aximus. Quiam rescipicid etur mololum res volut harciam latum si ut iuriori blab iusa cus mincil maiosti onsenimin consequi re volupta de volo.

TEKST
LEO VAN MARREWIJK

▲ **Bijschrift.**
XXXXX. FOTO XXXX

bitur et vulputate lorem.

In a orci nibh. Maecenas tortor quam, sodales ut accumsan vel, volutpat a lacus. Integer auctor bibendum consectetur. Vivamus sagittis aliquam velit eget viverra. Pellentesque ipsum augue, pulvinar vel quam eu, varius vehicula nulla. Maecenas bibendum mauris et massa sollicitudin, vitae dapibus enim pulvinar. Donec felis diam, malesuada blandit justo gravida, dictum pharetra mi. In hac habitasse platea dictumst. In elementum, lorem eget tempor semper, sem mauris pulvinar tellus, sit amet hendrerit metus mi eget leo. Praesent fringilla pellentesque velit a aliquet. Praesent gravida sem at felis consequat, in consectetur orci fringilla. Pellentesque ac tellus ligula. Maecenas faucibus felis odio, vitae malesuada erat rhoncus nec.

Etiam interdum eros ac neque vestibulum, nec condimentum massa fermentum. Fusce placerat eros felis, sit amet porttitor ante eleifend eget. Mauris auctor facilisis augue, a lobortis mi fermentum at. Cras venenatis mauris ac ex iaculis, ut posuere felis porta. Sed at vestibulum odio. Quisque lacinia ante ac felis imperdiet, a venenatis arcu faucibus. Suspendisse elementum ex ut lectus volutpat, eu varius erat iaculis. Vivamus non ultrices enim, a ornare nisl. Donec in odio at nunc tincidunt hendrerit ornare ullamcorper ante.

Mauris erat enim, feugiat et suscipit quis, convallis sit amet enim. Nam turpis risus, imperdiet eget est eu, lacinia porttitor nulla. Proin vehicula sollicitudin egestas. Praesent sed semper felis. Praesent porta risus a viverra rhoncus. Nunc ac risus fringilla, fermentum libero a, sodales ligula.

Maecenas sagittis accumsan maximus. Sed suscipit leo ac elementum vulputate. Curabitur in scelerisque orci. Ut ex augue, interdum sed mauris ut, volutpat blandit ipsum. Vestibulum porta

urna vitae enim porta, nec cursus magna suscipit. Praesent posuere nulla at diam tincidunt iaculis. Sed odio lectus, convallis at interdum eu, tempus sit amet elit. Donec eleifend, nisi non pulvinar pulvinar, enim nunc interdum tortor, ac mattis odio risus eget felis. Nulla sed arcu sed elit auctor accumsan.

Ut ullamcorper sit amet nunc sed mollis. Cras sed nulla eget lorem venenatis semper in rutrum dolor. Fusce egestas eros ac purus rutrum, vel pretium nisl faucibus. Vivamus auctor mauris elit, quis dignissim mi tempus condimentum. Mauris malesuada augue et ipsum fringilla, sed eleifend dolor imperdiet. Pellentesque habitant morbi tristique senectus et netus et malesuada fames ac turpis egestas. Integer suscipit quam sed justo sagittis, sit amet porta lorem dapibus. Mauris ac dui feugiat, luctus magna et, congue.